

Innst. 173 L

(2016–2017)

Innstilling til Stortinget fra arbeids- og sosialkomiteen

Dokument 8:16 L (2016–2017)

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Representantforslag frå stortingsrepresentantane Per Olaf Lundteigen og Kjersti Toppe om endring av arbeidsmiljøloven § 14-12 (2) fyrste punktum om tidsavgrensa innleie av arbeidsfolk

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

«Vedtak til lov
om endring i arbeidsmiljøloven (tidsavgrensa
innleie av arbeidsfolk)

I

I lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven) vert det gjort følgjande endring:

§ 14-12 (2) fyrste punktum skal lyda:

Alternativ 1:

I virksomhet som er bundet av *en landsomfattende tariffavtale* kan arbeidsgiver og tillitsvalgte *valgt av medlemmene på grunnlag av en landsomfattende tariffavtale* og som til sammen representerer et flertall av den arbeidstakerkategori innleien gjelder, inngå skriftlig avtale om tidsbegrenset innleie uten hinder av det som er bestemt i første ledd.

Alternativ 2:

I virksomhet som er bundet av *en landsomfattende tariffavtale* kan arbeidsgiver og tillitsvalgte som til sammen representerer et flertall av den arbeidstaker-

kategori innleien gjelder, inngå skriftlig avtale om tidsbegrenset innleie uten hinder av det som er bestemt i første ledd *når slik innleie er hjemlet i en landsomfattende tariffavtale.*

II

Lovendringa tek til å gjelde frå 1. januar 2017.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslaget.

Komiteens behandling

Komiteen ba i brev av 18. november 2016 om statsrådets vurdering av forslaget. Statsrådets svarbrev av 7. desember 2016 følger vedlagt.

Som ledd i komiteens behandling ble det 10. januar 2017 avholdt høring i saken. Følgende deltok på høringen:

- Fellesforbundet
- Næringslivets Hovedorganisasjon NHO
- NHO Service
- Norsk Industri
- Byggenæringens Landsforening

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Dag Terje Andersen, Fredric Holen Bjørdal, Lise Christoffersen og Rigmor Aasrud, fra Høyre, Kjartan Berland, Stefan Heggelund, lederen Arve Kambe og Bengt Morten Wenstøb, fra Fremskrittspartiet, Ingebjørg Amanda Godskesen og Håvard Jensen, fra Senterpartiet, Per Olaf Lundteigen,

fra Venstre, Sveinung Rotevatn, og fra Sosialistisk Venstreparti, Kirsti Bergstø, viser til at arbeidsmiljøloven § 14-12 (2) åpner for tidsbegrenset innleie fra bemanningsforetak i bedrifter der det er tariffavtale, dersom det foreligger en skriftlig avtale mellom arbeidsgiver og tillitsvalgte som til sammen representerer et flertall av arbeidstakerkategorien innleien gjelder. Bruk av dette unntaket er en særlig praksis både i verftsindustrien og byggebransjen.

En av grunnsteinene i det norske arbeidslivet er det faste ansettelsesforholdet, noe komiteen mener skaper forutsigbarhet, trygghet og kompetente medarbeidere, som kommer både arbeidsplassen, den ansatte og samfunnet som helhet til gode. Arbeidsmiljøloven slår fast at det er fast ansettelse som skal være hovedregelen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre, viser til at hovedregelen i norsk arbeidsliv er faste ansettelser. Innleid arbeidskraft utgjør mellom 1 og 2 pst. av den totale arbeidsstyrken. Dette nivået har vært stabilt over tid. For mange er ansettelse i bemanningsbransjen en vei inn i arbeidslivet eller et steg mot videre utdanning, blant annet fordi man unngår «huller» i CV-en. Arbeidsmiljøloven, sammen med hovedavtalen mellom NHO og LO, tariffavtaler og trepartssamarbeidet, setter en meget god standard for norsk arbeidsliv. Ni av ti nordmenn trives på jobb, og vi nyter godt av et i hovedsak seriøst og trygt arbeidsliv.

Flertallet mener arbeidsmiljøloven § 14-12 (2) ivaretar både arbeidsgiveres og arbeidstakers interesser. Særlig er det industribedrifter i distriktene som har behov for bestemmelsen for at de skal kunne skaffe tilstrekkelig arbeidskraft. Bestemmelsen som forslagsstillerne nå ønsker endret, har bidratt til trygge arbeidsplasser hos innleiebedriften og har motivert at arbeidsplasser flyttes ut av Norge.

Flertallet viser til at dagens regelverk sikrer nødvendig fleksibilitet for å ivareta behov for innleie i de situasjoner der det ikke kan benyttes midlertidig ansettelse. Flertallet mener arbeidsmiljøloven § 14-12 (2) ivaretar tillitsvalgtes innflytelse over når slik innleie kan foregå, og understreker at den også presiserer at dokumentasjon må fremlegges for Arbeidstilsynet.

Flertallet merker seg statsrådens svarbrev, der hun skriver:

«Jeg er opptatt av å følge nøye med på utviklingen og praksis med ut-/innleie av arbeidskraft sammen med andre tilknytningsformer i arbeidslivet. Departementet har i denne sammenhengen blant annet inngått en flerårig forskningsavtale med Fafo/SNF for å få økt kunnskap om ulike tilknytningsformer i arbeidslivet. Det er særlig fast ansettelse, mid-

lertidig ansettelse, innleie og oppdrag/enterprise og samspillet mellom disse som skal følges over tid. Prosjektet løper frem til 2018.»

Flertallet imøteser resultatene av et slikt forskningsprosjekt og mener eventuelle utfordringer i forbindelse med ulike tilknytningsformer til arbeidslivet må ses i sammenheng med hverandre.

Flertallet støtter derfor ikke forslaget.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at det de siste 10–15 årene har vært en kraftig vekst i bemanningsbransjen. Mange av disse firmaene har arbeidere med korte kontrakter og lavere lønnsnivå enn i bedriftene som leier dem inn.

Disse medlemmer mener begrensningen som ligger i en godkjenning fra lokal tillitsvalgt før eventuell tidsbegrenset innleie, er særlig viktig for å fungere som en sikkerhetsventil mot oppstyking av fagmiljøer og intern kompetanse i bedriften. Bakgrunnen for forslaget er behovet for å presisere betydningen av begrepene «tariffavtale» og «tillitsvalgt», all den tid bransjen opplever at uklarheten i loven misbrukes.

Disse medlemmer refererer til komiteens høring, hvor partene i arbeidslivet uttrykte viktigheten av et arbeidsliv som lever opp til intensjonen i regelverket. Arbeidstakersiden, representert ved Fellesforbundet, redegjorde for hvorfor de støtter alternativ 2. Fellesforbundet erfarer at midlertidige innleide erstatter faste ansatte, og at det ikke råder en felles forståelse for hva som er å anse som en tariffavtale eller en tillitsvalgt. Arbeidsgiversiden, representert ved NHO, NHO Service, Norsk Industri og Byggenæringens Landsforening, støttet ikke forslaget. NHO mente det trengs mer utredning, og at forslaget er prematurt.

Disse medlemmer viser til Stortingets behandling av forslag 4 i Representantforslag 47 S (2015–2016) Om tiltak for et anstendig arbeidsliv og mot sosial dumping, jf. Innst. 242 S (2015–2016):

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om endring av arbeidsmiljøloven § 14-12 (2), slik at avtaler om tidsbegrenset innleie bare kan inngås der det er hjemlet i en landsomfattende overenskomst.»

Disse medlemmer viser videre til forslag 9 fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti i forbindelse med Stortingets behandling av Prop. 1 S (2016–2017), jf. Innst. 15 S (2016–2017). Forslaget var:

«Stortinget ber regjeringen legge frem forslag til lovendringer som begrenser adgangen til innleie av arbeidskraft, utover hovedregelen i arbeidsmiljøloven § 14-12 første ledd, til å gjelde bedrifter som er

omfattet av en landsdekkende tariffavtale.»

Disse medlemmer vil understreke at bakgrunnen for lovforslaget er å avgrense omfanget av innleie utover den generelle åpningen i arbeidsmiljøloven § 14-12 (1). Dette gjøres ved foreslåtte endring av ordlyden i arbeidsmiljøloven § 14-12 (2) første punktum. Denne lovendringen gir ikke flere lovparagrafer og skaper ikke mer byråkrati. Lovendringen gir derimot en nødvendig presisering av hva lovgiver mener med «tillitsvalgt» og «tariffavtale» i § 14-12 (2), og gir derfor mindre åpning for ulike tolkninger av lovparagrafen. Utviklingen hvor foretak etablerer systemer uten egne ansatte og stort sett bare baserer seg på innleide, ligger utenfor intensjonen med bemanningsbransjen. En slik måte å organisere seg rundt arbeidsmiljølovens bestemmelser om innleie på, bryter med lovens intensjon. Lovgiver har da et ansvar for å hindre at denne ikke-intenderte utviklingen får fortsette. På denne bakgrunn fremmes forslaget om å endre arbeidsmiljøloven § 14-12 (2) første punktum.

Disse medlemmer vil videre vise til at ønsket om mer ressurser til Arbeidstilsynet, mer målrettede tilsyn og kontroller, håndhevelse av brudd på regelverk og bedringer i registreringen for bemanningsforetak er disse medlemmer selvsagt enige i, men dette er ikke del av behandlingen av dette lovforslaget.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«I lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven) gjøres følgende endring:

§ 14-12 (2) første punktum skal lyde:

I virksomhet som er bundet av en landsomfattende tariffavtale kan arbeidsgiver og tillitsvalgte som

til sammen representerer et flertall av den arbeidstakerkategori innleien gjelder, inngå skriftlig avtale om tidsbegrenset innleie uten hinder av det som er bestemt i første ledd når slik innleie er hjemlet i en landsomfattende tariffavtale.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 1

I lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven) gjøres følgende endring:

§ 14-12(2) første punktum skal lyde:

I virksomhet som er bundet av en landsomfattende tariffavtale kan arbeidsgiver og tillitsvalgte som til sammen representerer et flertall av den arbeidstakerkategori innleien gjelder, inngå skriftlig avtale om tidsbegrenset innleie uten hinder av det som er bestemt i første ledd når slik innleie er hjemlet i en landsomfattende tariffavtale.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råar Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:16 L (2016–2017) – Representantforslag frå stortingsrepresentantane Per Olaf Lundteigen og Kjersti Toppe om endring av arbeidsmiljøloven § 14-12 (2) fyrste punktum om tidsavgrensa innleie av arbeidsfolk – vedlegges protokollen.

Oslo, i arbeids- og sosialkomiteen, den 7. februar 2017

Arve Kambe

leder

Kirsti Bergstø

ordfører

VEDLEGG**Brev fra Arbeids- og sosialdepartementet v/statsråd Anniken Hauglie til arbeids- og sosialkomiteen, datert 7. desember 2016****Svar til Stortinget vedr. representantforslag fra stortingsrepresentantene Per Olaf Lundteigen og Kjersti Toppe (Dokument 8:16 L (2016-2017))**

Jeg viser til brev fra Stortingets arbeids- og sosialkomité 18. november 2016 der det er bedt om min vurdering av Dokument 8:16 L (2016-2017). Forslaget går ut på å endre arbeidsmiljøloven § 14-12 andre ledd, som i dag gir virksomheter som er bundet av tariffavtale adgang til å inngå avtale om tidsbegrenset innleie fra bemanningsforetak. Forslagsstillerne foreslår å snevre inn denne adgangen, slik at det kreves at virksomheten er bundet av en landsomfattende tariffavtale og at tillitsvalgte skal være valgt av medlemmene på grunnlag av en landsomfattende tariffavtale. Alternativt foreslås det at innleien må være hjemlet i en landsomfattende tariffavtale.

Jeg vil først vise til mitt tidligere svar til Stortinget i forbindelse med Dokument 8:47 S (2015-2016). Jeg vil også understreke at det er bred politisk enighet om at faste ansettelser skal være hovedregelen i norsk arbeidsliv. Dette er også den klare hovedregelen i arbeidsmiljøloven.

Etter arbeidsmiljøloven § 14-12 første ledd kan en virksomhet bruke innleie i samme utstrekning som midlertidig ansettelse. I andre ledd er det gitt en utvidet adgang til innleie for virksomheter som er bundet av tariffavtale. Etter denne bestemmelsen kan arbeidsgiver og tillitsvalgt som til sammen representerer et flertall av den arbeidstakerkategorien innleien gjelder, avtale en tidsbegrenset innleie. Det følger av forarbeidene til bestemmelsen at regelen er begrunnet med at en helt parallell adgang til innleie med adgangen til midlertidig ansettelse kan bli for restriktivt i enkelte tilfeller. Bestemmelsen gir mao. virksomhetene en viss fleksibilitet til å ivareta særlige behov for innleie utover de situasjonene det kan benyttes midlertidig ansettelse. Særlig enkelte industrivirksomheters mulighet i distriktene til å skaffe seg tilstrekkelig arbeidskraft, ble vektlagt av arbeids- og sosialkomiteens flertall (Innst. 210 L (2015-2016)), da forslaget om å oppheve bestemmelsen ble behandlet i Stortinget i mars i år. Jeg er enig i denne vektleggingen. Dersom bestemmelsen endres slik at muligheten til å avtale innleie begrenses til kun å gjelde virksomheter som er bundet av en landsomfattende tariffavtale, vil de lokale forholdene ikke tillegges like stor vekt som ved dagens adgang.

Jeg er likevel enig i at det er grunn til å være oppmerksom på utviklingen i bruken av innleie i enkelte bransjer og sektorer. Ser en på bruken av innleie totalt sett i hele landet, har bruken av innleid arbeidskraft ligget på et relativt stabilt nivå de siste årene, et sted mellom 1 og 2 prosent av arbeidsstyrken totalt. Tall fra NHO Service har også vist nedgang i bemanningsbransjen de tre siste årene – en nedgang som har fortsatt i tredje kvartal i 2016. Å endre bestemmelsen vil ramme adgangen til innleie generelt, noe jeg mener ikke nødvendigvis er ønskelig.

Jeg er opptatt av å følge nøye med på utviklingen og praksis med ut-/innleie av arbeidskraft sammen med andre tilknytningsformer i arbeidslivet. Departementet har i denne sammenhengen blant annet inngått en flerårig forskningsavtale med Fafo/SNF for å få økt kunnskap om ulike tilknytningsformer i arbeidslivet. Det er særlig fast ansettelse, midlertidig ansettelse, innleie og oppdrag/entreprise og samspillet mellom disse som skal følges over tid. Prosjektet løper frem til 2018.

Jeg mener at det er viktig at de ulike problemstillingene knyttet til bemanningsbransjen og tilknytningsformer i norsk arbeidsliv ses i sammenheng, og håndtert i god dialog med partene i arbeidslivet. Jeg mener på denne bakgrunnen at arbeidsmiljøloven § 14-2 andre ledd ikke bør endres i tråd med representantenes forslag.

